

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี เป็น การวิจัยและพัฒนา เพื่อศึกษาการนำความรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปลูกฝังให้ เด็กมีความรักและความภาคภูมิใจ รวมทั้งเกิดเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นของตนเอง

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี

1.1.2 เพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากร

ประชากร คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเมืองใหม่ (ชลอราษฎร์รังสฤษดิ์) 2 ห้องเรียน ๆ ละ 40 คน จำนวน 80 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 โรงเรียนเมืองใหม่ (ชลอราษฎร์รังสฤษดิ์) 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ผลการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ได้นำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางมาเป็นหลักและนำเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์ แบบสำรวจความต้องการ มาปรับให้เข้ากลุ่มกับหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ หลักการ จุดมุ่งหมาย คุณลักษณะตามวัย โครงสร้าง อายุของผู้เรียน ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการ ซึ่งหลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่น จังหวัดลพบุรีประกอบด้วยเนื้อหา 3 ด้าน คือ

1) สถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยว ผลสรุปการสอบถามความต้องการมากที่สุด ซึ่งมีผลเฉลี่ยเท่ากัน 3 เรื่อง คือ ศาลพระกาฬ สวนสัตว์ลพบุรี และทุ่งทานตะวัน

2) งานเทศกาล การละเล่น ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม
ผลสรุป การสอบถามความต้องการมากที่สุด คือ งานเทศกาลเลี้ยง ไต่จิ้งจิง ลอยกระทงย้อนยุค

3) การประกอบอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลสรุปการสอบถามความต้องการมากที่สุดคือ ไข่เค็มดินสอพอง

ซึ่งพบว่าหลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น วัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรม เหมาะสมกับวัยและ พัฒนาการของเด็ก ทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นจังหวัดลพบุรีในด้านต่าง ๆ และ ส่งเสริมให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น

1.3.2 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่น จังหวัดลพบุรี มีรายละเอียดคือ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินพัฒนาการ ซึ่งในแต่ละแผนการจัดประสบการณ์ แบบบูรณาการ 1 วัน จะประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมคือ กิจกรรม การเคลื่อนไหว และจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นเสรี กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา ในแต่ละวันของแผนการจัดประสบการณ์จะครอบคลุม พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กคือ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา

ผลจากการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก (อายุ 5 ปี) ของทั้ง 6 แผน และในแต่ละวัน ทุกกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม พบว่า หลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี สามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น ซึ่งมีผลการจัดกิจกรรมดังนี้

1. การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ พบว่า การนำเนื้อเพลงหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มีในท้องถิ่นและเหมาะสมกับวัยของเด็กมาใช้จัดกิจกรรมให้กับเด็ก ทำให้เด็กเกิดความสนใจกระตือรือร้นในการเรียนรู้ กล้าแสดงออก และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ร่วมกิจกรรมอย่าง สนุกสนานและมีความสุข รวมทั้งสามารถพัฒนาการคิดจินตนาการและเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับ ท้องถิ่นของตนได้เป็นอย่างดี

2. การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ได้จัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ อย่างหลากหลาย ทั้งการทัศนศึกษา การปฏิบัติจริง การสาธิต การทดลอง การชมวีดิทัศน์ การศึกษาจากเอกสาร การได้รับความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเชิญมาเป็นวิทยากรและจากการ ทัศนศึกษา แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นการร่วมสนทนา การร่วมแสดงความคิดเห็น การสัมภาษณ์ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และวิธีการอื่น ๆ เป็นการให้โอกาสเด็กได้ใช้แหล่งค้นคว้าข้อมูล

อย่างหลากหลาย ทำให้เด็กสามารถเล่าเรื่องราว รวมทั้งแสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ พบว่าจากการจัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสได้เลือกปฏิบัติตามความสนใจ โดยใช้วัสดุต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น และส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิดริเริ่มและจินตนาการของตนเองในการสร้างผลงาน เช่น การพิมพ์ภาพจากดอกทานตะวัน การประดิษฐ์กระทงจากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น การสร้างผลงานของลิงซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดลพบุรี ในลักษณะต่าง ๆ จากวัสดุที่หลากหลาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังให้เด็กได้ร่วมจัดเตรียมวัสดุ ลงมือปฏิบัติและจัดเก็บทำให้เด็กมีประสบการณ์ตรง รู้จักการวางแผน แก้ปัญหา และได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เมื่อสร้างผลงานแต่ละชิ้นเสร็จแล้วให้มีการประเมินผลงานของตนเอง เด็กจะเกิดความรู้สึกภูมิใจและชื่นชมผลงานของตนเอง ซึ่งเป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่องานศิลปะของตนและท้องถิ่น

4. การจัดกิจกรรมการเล่นเสรี/ตามมุม โดยใช้สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น ทั้งของจริง ของจำลอง รูปภาพ หนังสือ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของท้องถิ่นมาจัดในมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้ศึกษา เรียนรู้ พบว่าเด็กมีความสนใจเล่นตามมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างอิสระ ชักถาม สังเกต สร้างผลงานขณะเล่นได้อย่างสร้างสรรค์ และหลากหลาย รวมทั้งเด็กสนใจสามารถประยุกต์ไปเล่นที่บ้านได้โดยใช้วัสดุท้องถิ่น

5. การจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง ได้จัดให้เด็กได้เล่นเกมการละเล่นที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลพบุรี และใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเล่นเป็นสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่นมาจัดเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง พบว่า เด็กมีความพึงพอใจในการเล่นและเล่นอย่างมีความสุข สนุกสนาน สามารถคิดแก้ปัญหาขณะเล่น ได้เอง ปฏิบัติตามข้อตกลงและกติกาต่าง ๆ ได้ ใช้กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้คล่องแคล่ว รวมทั้งรู้จักระวังดูแลให้ตนเองและผู้อื่นปลอดภัยจากการเล่นได้

6. การจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ได้จัดเกมในลักษณะต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องเรื่องราวของท้องถิ่นและบูรณาการกับอีก 5 กิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ พบว่า เด็กสามารถสังเกต เปรียบเทียบ คิดหาเหตุผลได้ดีขึ้น สามารถเล่นร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ดี เล่นเกมได้ถูกต้อง ใช้เวลาน้อยลง รวมทั้งจัดเก็บเกมเข้าที่ได้อ่างเรียบร้อย

การจัดกิจกรรมที่ใช้หลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี พบว่าเด็กมีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น ทั้งขณะที่เรียนเกี่ยวกับสาระท้องถิ่นเด็กมีพฤติกรรม โดยร่วมสนทนา แสดงความคิดเห็นด้วยความสนใจ ร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน ชักถามสิ่งที่ตนเองสนใจ ขณะทัศนศึกษานอกสถานที่เกี่ยวกับท้องถิ่น และหลังจากร่วมกิจกรรมแล้วเด็กยังแสดงพฤติกรรม เช่น ผลิตผลงานด้านศิลปะเกี่ยวกับเรื่องราวของท้องถิ่น ชักถาม สนทนา เกี่ยวกับท้องถิ่นที่ได้เรียนไปแล้ว สามารถปฏิบัติตามประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถนำความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. อภิปรายผล

ผลการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ได้ให้บุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนที่จัดการศึกษา ระดับปฐมวัยศึกษา ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย (อายุ 5 ปี) ครูผู้สอนระดับปฐมวัยศึกษา ศิกษานิเทศก์ ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา ผู้มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยา และพัฒนาการเด็ก และภูมิปัญญา หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสาระท้องถิ่น ทำให้ได้หลักสูตรปฐมวัยศึกษาที่สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโบแชมพ์ (Beauchamp, 1968 : 145) และ เดวิด จี อาร์มสตรอง (David G Armstrong, 1989 : 40) ที่ระบุว่า ในการพัฒนาหลักสูตรที่ดี ควร ประกอบด้วยบุคลากรหลายฝ่ายร่วมกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่าง ๆ ครูผู้สอน ศิกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนของชุมชนท้องถิ่น อีกทั้ง สอดคล้องกับแนวคิดของซารา อี (Sarah E, 2000 : Abstract) ที่ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น โดยสถานศึกษาเป็นฐานพบว่า โรงเรียนและชุมชนร่วมมือกันจัดทำหลักสูตร โดยการสร้าง จิตสำนึกให้กับนักเรียนมีการเรียนรู้ตามสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้โรงเรียนกับชุมชนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ได้ระดมความคิด ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิด ความพึงพอใจทำให้หลักสูตรมีมาตรฐาน สามารถนำไปใช้ได้ตามสถานการณ์ที่สอดคล้องกับ ท้องถิ่น จากผลการตอบแบบสอบถามของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยศึกษาโดยใช้ สาระท้องถิ่น ครูผู้สอนระดับปฐมวัยศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของผู้เกี่ยวข้อง ที่มีความใกล้ชิดเคาระะดับ ปฐมวัยศึกษามากที่สุด ย่อมมีความเข้าใจต่อวัยและพัฒนาการรวมทั้งความต้องการของผู้เรียน โดย สามารถแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ นันทนา วงษ์อินทร์ (2544 : 66) ที่กล่าวถึง ความสำคัญของครูไว้ว่า ครูเป็นบุคลากรทางการศึกษา ที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด เป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนการสอน ทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของคุนจิ (Khunji, 1990) และแบ็ตติสัน (Battison, 1991) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรจะประสบผลสำเร็จต้อง ได้รับความร่วมมือจากครู เพราะครูผู้สอนจัดว่าเป็นตัวแทนในการพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญและ สอดคล้องกับสังค์ อุทรานันท์ (2532 : 201) ที่กล่าวว่า ในการพัฒนาหลักสูตร ได้มีการยอมรับ ความสำคัญของผู้ใช้หลักสูตรเป็นอย่างมาก และได้มีการยอมรับว่าสมควรจะให้ผู้ใช้หลักสูตรมี ส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย ในทางปฏิบัติ ถ้าหากหลักสูตรได้พัฒนาขึ้นมา เพื่อใช้ใน ระดับชุมชนที่ไม่กว้างขวางนัก ก็ย่อมจะสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ใช้หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการ พัฒนาหลักสูตรได้

ผลการนำหลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรีไปทดลองใช้กับเด็ก ชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 โรงเรียนเมืองใหม่ (ชลอราษฎร์รังสฤษดิ์) อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 40 คน โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 6 แผน ทำการทดลองใช้ 6 สัปดาห์ๆ ละ 5 วัน รวม 30 วัน โดยยึดหลักให้เด็กเรียนรู้ผ่านกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นเสรี กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา ซึ่งสามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ซึ่งเด็กให้ความสนใจ สอบถาม ร่วมกิจกรรม ขณะปฏิบัติกิจกรรมของทุก ๆ แผนได้ดี และมีพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน มีความพึงพอใจในกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรม สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี รวมทั้งแสดงความภาคภูมิใจและรักในท้องถิ่นของตนเอง ทั้งนี้เพราะเด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยได้พบเห็น ได้สัมผัส รวมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับธีรพร เอนกศิลป์ (2545) ที่พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระดับปฐมวัยจังหวัดสระแก้ว และวิมลลักษณ์ ตีระมาศวิช (2545) ที่พัฒนาหลักสูตรระดับปฐมวัย จังหวัดอุบลราชธานี โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา รวมทั้งส่งเสริมให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นของตนเอง เช่นเดียวกับกรมวิชาการ (2540 : 5) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งจะให้ผู้เรียนได้รู้จักท้องถิ่น เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง จะต้องให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมและสังคมท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน โดยเฉพาะการสร้างลักษณะนิสัย หรือการปลูกฝังแนวคิด ค่านิยม เกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กับเยาวชน สามารถปลูกฝังได้ง่ายทำให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นตั้งแต่เป็นเยาวชน

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปจุดเน้นในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ดังนี้

1. เน้นการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยศึกษา ตามความต้องการของท้องถิ่น
2. นำข้อมูลท้องถิ่นตามความต้องการของผู้เกี่ยวข้องมาบูรณาการในการจัด

ประสบการณ์ เพื่อพัฒนาเด็ก ได้เรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่น มีความรัก ความภาคภูมิใจ ในท้องถิ่นของตนเอง

3. เน้นการนำสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น เข้ามาใช้ในการจัดประสบการณ์ ให้เด็กได้เห็นคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นว่าสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างหลากหลายและดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

4. แผนการจัดประสบการณ์แต่ละแผน เน้นให้เด็กได้เรียนรู้แบบองค์รวม ในเรื่องราวของท้องถิ่นที่เหมาะสมกับวัย ดังนั้นในแต่ละวันเด็กจะได้ปฏิบัติกิจกรรม 6 กิจกรรมหลัก ที่พัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา รวมทั้งส่งเสริมการมีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี สรุปได้ดังนี้

1. การดูแลเด็กขณะทัศนศึกษาสวนสัตว์ลพบุรี เนื่องจากเด็กมีจำนวน 40 คน จำนวนครูและพี่เลี้ยงเด็ก มีไม่เพียงพอในการดูแลเด็กขณะทัศนศึกษา จึงได้ขอความร่วมมือผู้ปกครองเด็กในห้องเรียนมาร่วมกิจกรรมในการทัศนศึกษา และขอความร่วมมือในการดูแลเด็กด้วย โดยมีหนังสือจากทางโรงเรียนเชิญผู้ปกครองร่วมกิจกรรม

2. การประสานงานกับเจ้าหน้าที่สวนสัตว์ในการให้ความรู้กับเด็กขณะทัศนศึกษาสวนสัตว์ลพบุรี จะให้ความรู้เด็กในภาพรวมทั้งหมดก่อนแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ทัศนศึกษา ซึ่งเด็กปฐมวัยเป็นเด็กที่รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้ในระยะสั้น ๆ ในโอกาสต่อไป ควรติดต่อประสานงานขอเจ้าหน้าที่ให้ความรู้เด็กครบทุกกลุ่มที่จัดแบ่งเด็ก และเดินให้ความรู้เด็กขณะทัศนศึกษาจะได้ผลดียิ่งขึ้น

3. ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี เช่น การเชิญวิทยากร การพาเด็กทัศนศึกษาควรวางแผนล่วงหน้า ศึกษาข้อมูลรายละเอียดค่าใช้จ่ายเข้าชมแหล่งเรียนรู้ ค่าเหมารถ ค่าตอบแทนวิทยากร เป็นต้น และเขียนโครงการเพื่อเสนอขออนุมัติค่าใช้จ่ายตามระเบียบของทางราชการ

4. ช่วงเวลาและเหตุการณ์ของสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นช่วงเวลากลางคืน เช่น เทศกาลลอยกระทงย้อนยุค และเป็นช่วงวันหยุด คือ งานเทศกาลเลี้ยงโตะจินลิ่ง ซึ่งเด็กและครูจะไม่ได้ชมสถานการณ์จริงร่วมกัน แต่เด็กจะไปกับผู้ปกครอง ซึ่งอาจทำให้การเรียนรู้รายละเอียดต่าง ๆ ไม่ครบสมบูรณ์ และในบางคนผู้ปกครองอาจไม่ได้พาไปเห็นสถานการณ์จริง ได้เรียนรู้จากการร่วมสนทนา การเล่าประสบการณ์จากเพื่อน ๆ ครู และการชมวีดิทัศน์ และจากการร่วมกิจกรรม อาจทำให้เด็กได้รับความรู้เรื่องนั้น ๆ ไม่ครบถ้วน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 แผนการจัดประสบการณ์และกิจกรรมในหลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ที่เสนอไว้เป็นเพียงแนวทางในการจัดกิจกรรมเท่านั้น ครูผู้สอนระดับปฐมวัยควรศึกษาและทำความเข้าใจแผนการจัดประสบการณ์และหลักสูตร โดยละเอียด สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน โอกาสของการนำไปใช้ รวมทั้งสภาพของท้องถิ่นด้วย

3.1.2 ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ควรนำหัวข้อต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ไปจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เพื่อนำไปใช้สอนต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษาโดยใช้สาระท้องถิ่นของจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องราว และปลูกฝังจิตสำนึก ความรัก ความหวงแหนต่อขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น